

ORUÇ

«Oruç benimdir onun için orucun
mükâfatını ben veririm.» [1]

— Kudsî Hadis —

1 — Oruç, görünürde bir şekle malik değildir. Meselâ namaz kılmak, zekât vermek, hac etmek gibi başka ibadetler görünür, bunların hariçte birer şekilleri ve hareketleri vardır. Bu ibadetler arasında bilinmiyen ve insanlarca görülmiyen bir ibadet varsa o da yalnız oruçtur. Her ibadete riya girer; meselâ namaz kılınırken yapma bir huzû ve husû gösterilebilir. Zekâtı da açıktan açığa gösteriş yapmak için verenler ve bu hususta sırf riya yapanlar da olabilir. Fakat oruç, kullar tarafından görülmediği ve bilinmediği için hakikaten oruçlu olanlar bu orucu sırf **Allah** rızası için tutmuş olanlar. Hakikaten oruçlu olan kimsenin oruçluluğunu bir kendisi bir de **Allah** bilir. Oruç riya mahal olmaz. Çünkü riya için oruçlu olmağa lüzum yoktur. Riya edecek olan kimse oruçlu gibi görünerek riyasını icra edebilir. Hakikaten oruçlu olan kimse bu orucu riya etmek için değil; riyasız olarak hakikaten oruçlu olmak ve bu suretle kendisinden başka, hakikaten oruçlu olduğunu bilen bir **Allah**ın rızasını elde etmek için tutmuş olur. Bunun içindir

[1] الصيامى وانا اجزى به الحديث . صحيح البخارى - كتاب الصوم

ki oruç sırf **Allah** için tutulur ve bunun içindir ki oruç sırf **Allah'ındır**. Sırf **Allah** için yapılan bir ibadettir. Yine bundan ötürüdür ki bu ibadetin mükâfatını **Allah** teâlâ kendisi üzerine almıştır.

II — İnsanlara güzel ahlâkı telkin ve temin eden dinler, biri birinden ayrı değildirler. Her din, **Allah**'ın varlığı ve insanın **Allah** ile münasebeti esası üzerine kurulmuştur. Zman zaman değişen din değil; peygamberler tarafından insanlara bildirilen şeriatlardır. Şeriatların hepsi din merkezinin çevresinde biribirinden daha geniş olmak üzere teşekkül eden halkalardır. Birinci **Peygamber**, **Allah**'ın varlığını ve birliğini söylüyerek onunla, insanları münasebete getirmiş ve buyruklarını tutanların cennete ve tutmayanların cehenneme gideceklerini bildirmiş olduğu gibi son **Peygamber** de bunu söylemiş ve bunu bildirmiştir. Yalnız zaman zaman türlü ihtiyaçlara göre şeriatlar değişmiş ve biri birinden daha geniş daireler halinde peygamberler türlü şeriatlar getirmişlerdir. Onun için din **Allah'a**, şeriatlar peygamberlere izafe olunur.

Esas itibarile bizi **Allah'a** bağlayan ve **Allah**'ın huzuruna yükselten din, ahlâk güzelliğine doğru önümüzde nurlu bir yol açmış olduğundan oruç, türlü şeriatların merkezi olan dinin umumî vasfını teşkil eder. Çünkü ahlâkı tehzib etmenin ve insanı **Allah'a** bağlamanın birçok yolu sırf **Allah'a** has bir ibadet olan oruçtur. Bunun içindir ki oruç, bütün şeriatları kendisine toplayan dine mensup kimselerin hepsine farz kılınmış idi. **Kur'anda** bu hakikatı ifade eden âyet şudur: «Ey mü'minler! Size oruç farz kılındı. Nitekim sizden öncekilere de farz kılınmıştı. Ola ki (bu oruç ile) **Allah'dan** korkan ve korunanlardan olsanız..» [1].

[1] يا ايها الذين آمنوا كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين من قبلكم لعلكم تتقون

Oruç, kullardan hiç birinin göremiyeceği bir ibadet olduğundan oruçlu bu ibadetini sırf **Allah** rızası için icra etmiş ve bu ibadetle her an **Allah** teâlânın huzurunda bulunmuş ve kendisini sırf ona hasr etmiş olur ki bu hal ile kul; **Allah**'ın huzurunda bulunmak edebini kazanacağından her an ve mekânda **Allah**'ın rızasına uygun harekette bulunur ve hiç bir an ve hiç bir mekânda **Allah**'ın emirlerine karşı gelmek gibi bir hal bu kuldân sadır olmaz ve olamaz.

İşte yukarıdaki âyette: «Ola ki oruç tutmakla **Allah**'dan korkan ve korkunanlardan olursunuz...» buyrulması bu manayı ifade etmektedir.

III — **Ebutalib**'in **Kûtülkulub**'unda [1] ve **Gazali**'nin **İhya**'sında [2] görüldüğü veçhile oruç üç kısımdır.

1) İlk tabakada bulunan insanların orucudur. Bu oruç, Tan yerinin ağırmasından başlayarak güneş batıncaya kadar yemek ve içmek ve cinsî münasebette bulunmaktan insanın kendisini tutmasıdır.

2) İlk tabakada yükselmiş ve din yolunda biraz ilerilemiş olan kimselerin orucudur. Bu da yine aynı müddet içinde bu üç şeyden kendisini tutmakla beraber göz, kulak, dil, el ve ayağını günahdan alıkoymaktır.

3) En yüksek tabaka olan ve din yolunda tamamiler ilerilemiş bulunan zatların orucudur. Buda gönlün **Allah**'dan başka bir şeyle meşgul olmaması ve insanın kendisini tamamiler **Allah**'a vermesidir. Bu son mertebe, peygamberler ve siddikler mertebesidir. Kul oruçlu iken beşeriyete has olan yemek ve içmek ve cinsî münasebette bulunmak-

[1] C. 3, S. 167: Mısır basması 1351

[2] C. 1, S. 220

tan kendisini alıkoymuş olduğundan meleklerle katılmış ve meleklerin rütbesine yükselmiş olur.

İnsanın üfku, hayvanların üzerinde ve meleklerin altındadır. Kendisini şehvete kaptıranlar hayvanlık derekesine iner; şehvetine hâkim olup kendisini hayvanlık derekesinin üstünde tutabilenler **Allaha** yakın olan meleklerin üfkuna yükselir ve **Allah'a** kurbiyet peyda eder. Oruç ile; yemekte, içmekte ve cinsî münasebette kendisini gösteren şehvetin önüne geçmiş olan kul, meleklerin üfkuna yükselmiş ve oruç, kendisine bir kanat olmuş olur.

Bu farz olan Ramazan orucundan başka oruçlar dahi vardır.

[Vâiz, bu oruçlar hakkında icabeden izahları verecektir.]